

MÍSTA UNESCO

in.ihned.cz/zahranici

Arméni jsou prvním národem na světě, který přijal křesťanství – už v roce 301.

FOTO: ADELA DRAŽANOVÁ

Jedinečný příklad architektury v Arménii v 10. až 13. století – klášter Haghpat

FOTO: ADELA DRAŽANOVÁ

zal velmi dlouho udržet na vratkém výsluní sovětské stranické scény (byl mimo jiné Stalino-vým osobním zástupcem). Hrál také významnou roli například v paktu Ribbentrop–Molotov i během kubánské krize v šedesátých letech.

Artem – mladší z bratrů – byl zase jedním z hlavních konstruktérů sovětských proudových stíhaček. Ve svahu uprostřed venkovských domů a pasoucích se koz dnes stojí monumentální památník včetně celého migu pod betonovým obloukem, neohroženě namířeného do prázdné strány o pár kilometrů dál naproti.

Při vší úctě ke zručnosti sovětských architektů je to ale stále sanahinský klášter, který na sebe právem poutá většinu pozornosti. Rozkládá se nad městem a v létě je jeho nádvoří stíněno košatými korunami stromů, pod kterými místní prodávají nepočetným turistům svaté obrázky.

Kláštery jsou až na výjimky volně přístupné, a návštěvník tak může sám bloumat po oslapaných kamenných blocích, mezi sloupy a pod kopulemi kostelů, v jejichž středu jsou otvory, jimiž do místnosti padá tenký paprsek slunečního světla. I když je všechno postavené z kamene, nepůsobí to chladně.

Hlavní budovy kláštera stojí okolo centrálního domu chrámu Spasitele (Amenaprkič) z konce desátého století. Jak jednotliví architekti v průběhu let přidávali další stavby, celý komplex získal zvláštní asymetrický a organický vzhled, typický pro většinu velkých arménských klášterů. Sanahin je propojený se svým okolím; otevřeným vchodem můžete vyjít rovnou pod stromy, jen kamenné sloupy nahradí vzrostlé kmeny.

Alaverdi: pohled do pekla

Dá se říct, že města s rozvinutým metalurgickým průmyslem obecně neoplývají pohlednicovými sceneriemi, a Alaverdi v tom není výjimkou. Místy je tak přízračné, že když nahlédnete ze sanahinského sídliště do fabriky ve strži pod ním, budete si myslet, že shlížíte do samotného pekla.

Srdcem a duší současného Alaverdi je totiž závod na zpracování mědi, který po kolapsu Sovětského svazu začala provozovat soukromá společnost a který je nyní jednoduše největším zaměstnavatelem v okolí. V centru lze narazit na bizarní budovateleské billboardy a v obrovském a místy dezolátním areálu pracují ti šťastnější z místních.

Sanahin spojuje s Alaverdi stará lanovka rakouské výroby (prý nejstrmější v celém bývalém Sovětském svazu), a dělníci z horního

INZERCE

IN-000679

Haghpat: temný a strašidelný

Přes veškeré historické souvislosti a společné rysy je Haghpat jiný než Sanahin. Zatímco Sanahin působí vlídně a přírodně,

sídliště tak mají cestu do práce o hodně rychlejší. Ze zdejších historických památek stojí za zmínku unikátní klenutý most z konce dvanáctého století, který vede přes divokou řeku Debed nedaleko průmyslového areálu.

Haghpat je jaksi přísnější, temnější. Stojí opevněný na svahu o několik kilometrů dál a celý Sanahin i kouřící Alaverdi v rokli pod ním z něj máte jako na dlani. Za měsíčního světla je liduprázdňný klášter docela strašidelné místo.

Přirozené centrum tvoří dóm kostela svatého Nshana s vysokou kopulí. Stejně jako některé další, byl i tento původně vymalován freskami, které jsou ale dnes téměř úplně pryč. Obdobně jako Sanahin je také Haghpat mimořádně bohatý na chačkary. Ty jsou podobné našim smírčím kamenům, mívají také obdélníkový tvar a často je do nich vytesán ornamentální kříž, i když styly jednotlivých staletí i autorů se liší. Na rozdíl od smírčích kamenů ovšem nevzpomínají události tragické, ale byly vztyčeny spíš při významných příležitostech jako stavba nových budov, připomenutí vítězné bitvy nebo filantropických aktivit panovníků. V obou kláštřích se jich dohromady dochovalo přes osmdesát.

Pokud se rozhodnete navštívit Arménii či Gruzii, oblast okolo Alaverdi stojí za zájždku. Už pro tu dramaticky rozeklanou horskou rokli, i pro zvláštní atmosféru nedobrovolné symbiózy, ve které tu starobylé kláštery žijí s památníky socialismu. ■

FOTO: MAREK SVOBODA

Typické chačkary v haghpatském klášteře

MAREK SVOBODA